

La petjada dels hostes de la Casa Rossell a la biblioteca familiar. Josep Aladern (II)

L'estada de mossèn Cinto

El relat segueix amb l'explicació de la visita de Jacint Verdaguer (1845-1902), que també es va allotjar a la casa l'any 1883:

"Aquí en aquesta casa posá Verdaguer cuan recorria'ls Pirineus en busca d'inspiració per escriure son magistral poema, deixántloshi com á recort una bonica poesieta. Pujà al cim de Casa-Manya á peu y cantant la coneguda copla:

Montanyas regaladas
son las de Canigó,
ellas tot l'any floreixen,
primavera y tardor.

Es xocant lo que m'explica la senyora de la casa de Mossén Cinto; una nota que pinta son caracter senzill y humil. Tenia ja'l diar preparat pera pujar á la montanya á menjàrsel, un dinar molt regular, cuant Verdaguer mirántsel fixament, digué: -Aquí hi falta una cosa-. La senyora, creyentse que notaria de menys algun requisit del cual no podria servírsel, preguntá espantada: -¿Qué falta, Mossén Cinto?-. Y l'autor de *La Atlantida*, ab humilitat y senzillament, respongué: -Hi falta una ceba-."

Quan Aladern va visitar Ordino, era un jove de 23 anys que llegia i seguia l'obra de mossèn Cinto. En aquest sentit, ens crida l'atenció les referències i cites constants al poeta repartides al llarg de l'obra, que també utilitza al final de la carta d'Ordino, últim capítol del llibre. Per il·lustrar una de les excursions que a fet partint des del poble, la de la vall de Setúria, reproduceix les descripcions de *Canigó* i d'*Excursions i viatges*.

Verdaguer, en el moment del viatge d'Aladern, tenia 47 anys i era un escriptor consagrat i controvertit alhora. Es dóna la coincidència que aquell mateix any (1892) va rebre l'ordre del bisbe de Vic de traslladar-se a la seva diòcesi, on va residir al santuari de la Gleva. És llavors quan la seva situació es complica amb l'intent de reclusió en un asil de capellans.

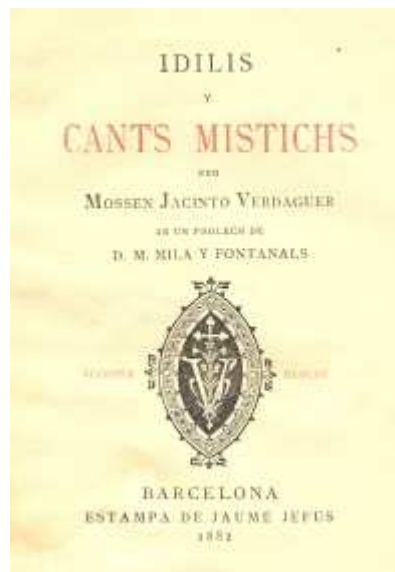

Resulta evident l'admiració i l'estima que Aladern sent vers el poeta. Uns anys més tard, el 1896, va publicar el pamflet *Verdaguer reivindicat*.

Mossèn Cinto va recórrer el Pirineu català durant l'estiu del 1883. En una de les excursions des d'Ordino va pujar al cim del Casamanya. Ell mateix recull en les seves anotacions: "Lo 30 d'agost, ab lo s. rector y'l vicari d'Ordino, mossèn Areny, d. Joseph... (Rossell), secretari del síndich, pujàrem a Casamanya, seguint la riera d'Ensegú, y, des de coll d'Ordino, seguint cal al N. lo fil de la serra... [...]"

La presència de Josep de Riba entre els acompanyants de Verdaguer en l'ascensió ha estat polèmica durant força temps. Va ser l'any 1996 quan es va poder constatar gràcies a la troballa d'una dedicatòria manuscrita del poeta en un exemplar (CR.1200) de la biblioteca familiar durant el seu inventari. Es tracta de la seva obra *Idilis y cants mistichs* (1882):

"N. Joseph de Riba, recort de la nostre anada á Casamanya, son amich en Jesus y Maria, Jacinto Verdaguer."

En aquella època la mestressa de la casa era Dolors Camarlot Llari (1820-1900), vídua de Joaquim de Riba (+1867), i governava el patrimoni familiar junt amb els seus dos fills grans, Dolors i Josep. Amb nou anys de diferència, Dolors havia estat l'amfitriona dels dos viatgers i escriptors: Verdaguer i Aladern.

L'episodi dels queviures que la "senyora de la casa" prepara per a l'excursió, amb l'anècdota de la ceba inclosa, també apareix citada en una publicació posterior: *La vella Andorra vista per*

Mossèn Cinto d'Esteve Albert (1959). Albert la reproduceix amb alguna variació i de manera més extensa.

No podem assegurar que les paraules d'Aladern, siguin les pronunciades pel poeta fil per randa, però sí que és cert que rep la informació de la font original i més fidedigna: la mestressa.

Les dedicatòries a la família

El llibre *Cartas andorranas* du una dedicatòria impresa:

" Als andorràns D. Joseph y D. Joaquim de Riba, en prova de amistad y de agraïment, dedico aquestas senzillas notas pressas á primer cop d'ully escrites al correr de la ploma.
/ Joseph Aladern / Reus, 20 Juliol 1892."

Joaquim de Riba Camarlot (1856-1925) era metge i, després d'exercir un temps a Barcelona, es va instal·lar a Alcover, poble natal d'Aladern, on l'any 1892 va ser nomenat metge i cirurgià de les famílies pobres i el 1903, inspector de sanitat. Segurament l'amistat amb Aladern està relacionada amb aquesta circumstància. Es va casar (1892) amb Montserrat Martínez Oliana, que el va sobreviure molts anys (+1960). El matrimoni no va tenir fills. També era fotògraf i ens ha deixat un valuós fons, que es conserva a l'Arxiu Nacional.

L'exemplar del fons Casa Rossell que hi ha a la Biblioteca Nacional (CR.1809) conté una dedicatòria manuscrita de l'autor:

"Al meu estimat amich D. Bonaventura de Riba. L'autor"

Bonaventura de Riba Camarlot (1859-1918) era el penúltim dels germans. Va estudiar a Barcelona i no va tenir descendència.

Pilar Burgués
Biblioteca Nacional